

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Tíu árum seinna: hvar stöndum við?

Rótarýklúbbur Reykjavíkur 26. júní 2019

Már Guðmundsson
Seðlabankastjóri

Staðan fyrir 10 árum

- Í miðjum mesta efnahagssamdrætti frá fyrri heimsstyrjöldinni
- Landsframleiðsla dróst saman um 13% og náði botni á fyrsta ársfjórðungi 2010
- Atvinnuleysi var á uppleið og náði hámarki yfir 8% á fjórða ársfjórðungi 2010
- Verðbólga var 19% í janúar 2009 – 12% um mitt ár
- Stýrivextir 18% í janúar 2009 – 12% um mitt ár
- 10% halli á ríki og sveitarfélögum 2009
- Erlendar skuldir umfram eignir þjóðarbúsins 130%

Staðan fyrir 10 árum - 2

- Gjaldyrisforðinn var allur fenginn að láni erlendis
- Við vorum að forminu til með altæk fjármagnshöft en þau voru ekki að virka eins og stefnt var að
- Aflandskrónur 40% og vandinn í búunum óþekktur
- Öll þrjú meginmarkmið áætlunar með AGS voru í óvissu eða uppnámi (gengisstöðugleiki, sjálfbær ríkisfjármál og endurreisn fjármálakerfisins)

Hvar erum við nú?

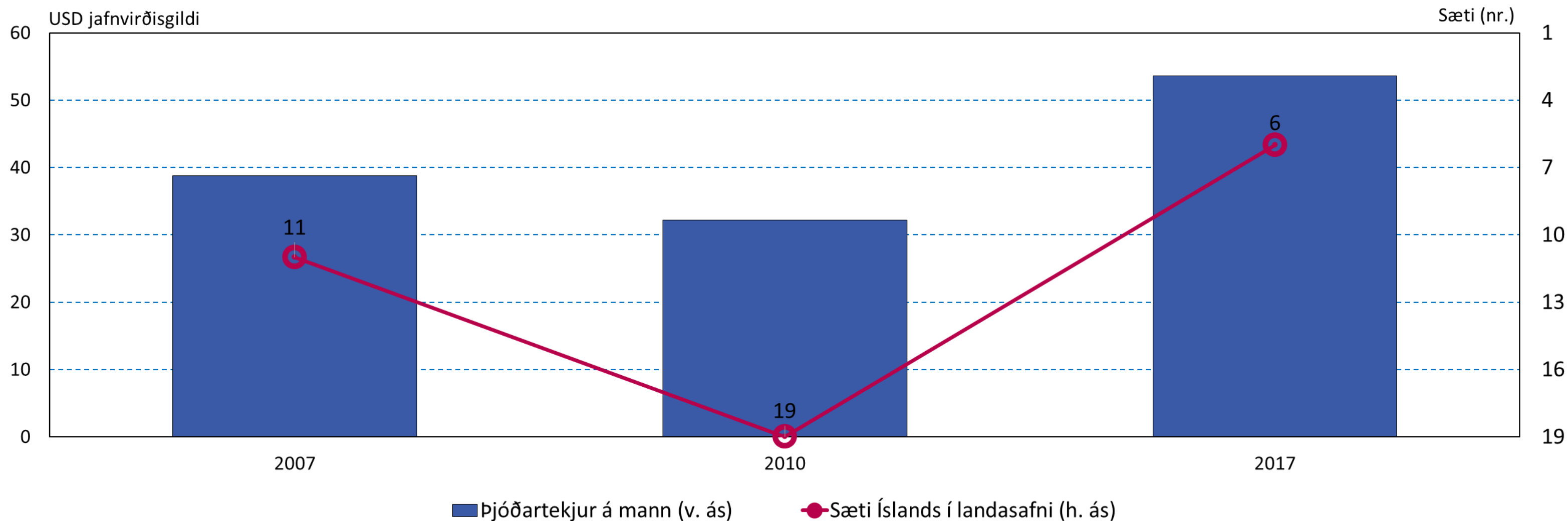
- Þjóðartekjur á mann 2018 12% hærrí en árið 2007 og við stöndum framar meðal þjóða en fyrir kreppu
- Kaupmáttur launa 24% hærrí
- Full atvinna og gott betur þrjú sl. ár
- Verðbólga var nálægt markmiði í um fimm ár – nú 3,3%
- Hið opinbera stendur sterkt
- Skuldir einkageirans hafa stórminnkað og eru litlar í sögulegu samhengi
- Vextir lágir í sögulegu samhengi: meginvextir Seðlabankans 3,75% og vextir 10 ára óverðtryggðra ríkisskuldabréfa undir 4%

Hvar erum við nú? 2

- Gjaldyrisforði sem nemur um fjórðungi af landsframleiðslu er nær allur fjármagnaður innanlands
- Þjóðin á eignir umfram skuldir erlendis sem nema 21% af landsframleiðslu
- Sterkt heimamiðað bankakerfi
- Fjármagnshöftin hafa verið losuð án efnahagslegs og fjármálalegs stöðugleika, án þess að nýta um of gjaldyrisforða Seðlabankans og án teljandi lagalegra eftirmála vegna þeirra aðgerða sem gripið var til í því skyni að losa höftin

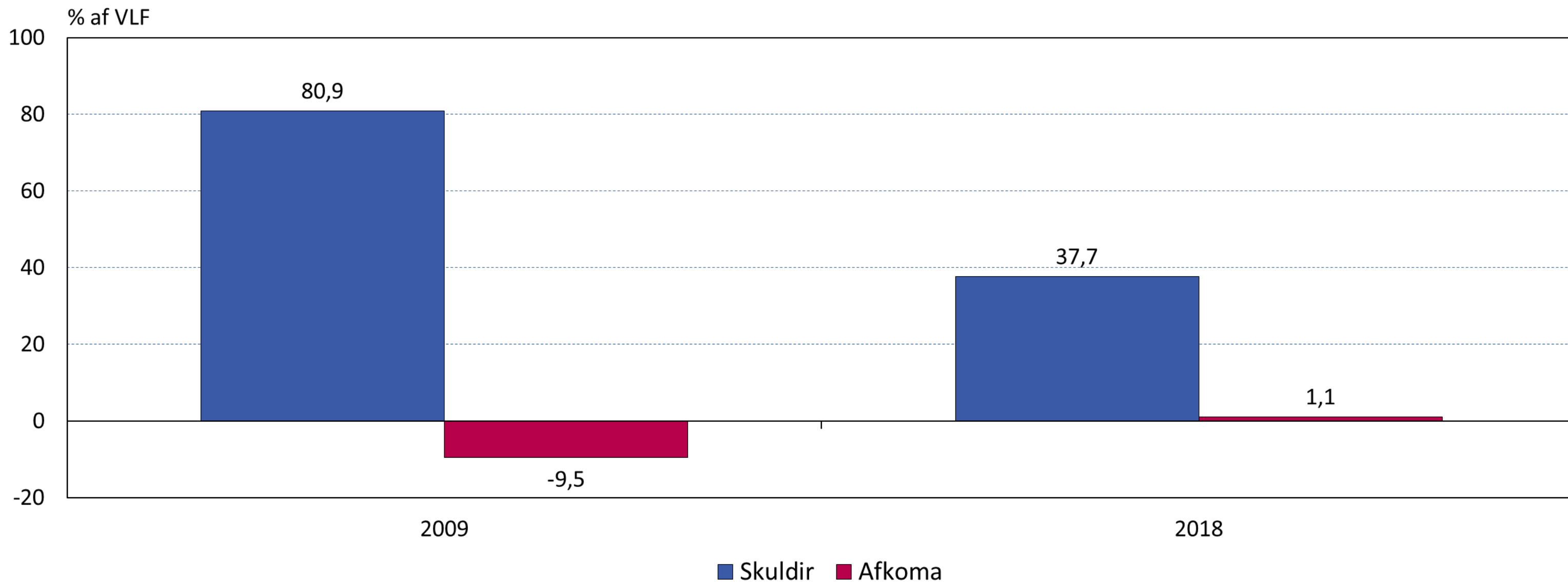
Ísland stendur nú enn framar á meðal þjóða þegar kemur að þjóðartekjum á mann en það gerði fyrir fjármálakreppu

Þjóðartekjur á mann 2007, 2010 og 2017

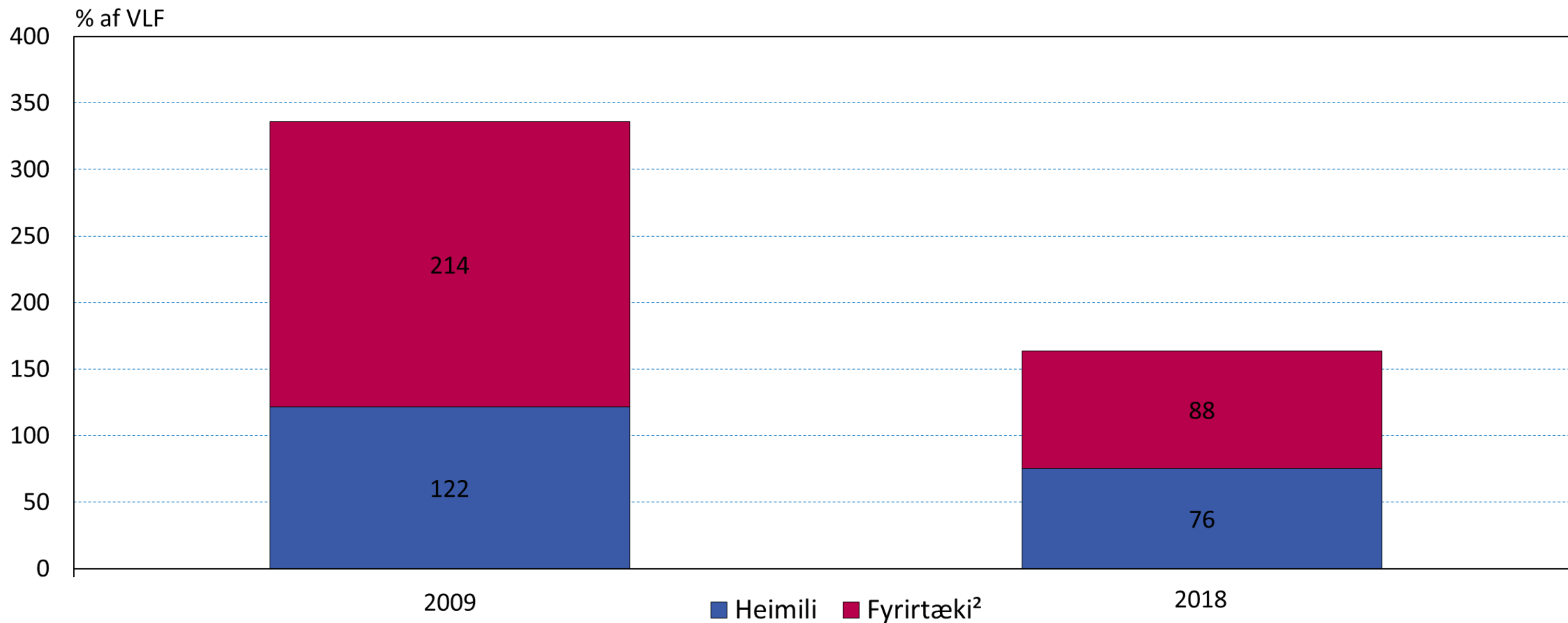
Staða hins opinbera var þröng í kjölfar fjármálakreppunnar en hefur stórbatnað

Afkoma og skuldir hins opinbera 2009 og 2018

Skuldir einkageirans eru litlar í sögulegu samhengi

Skuldir heimila, fyrirtækja og hins opinbera 2009 og 2018¹

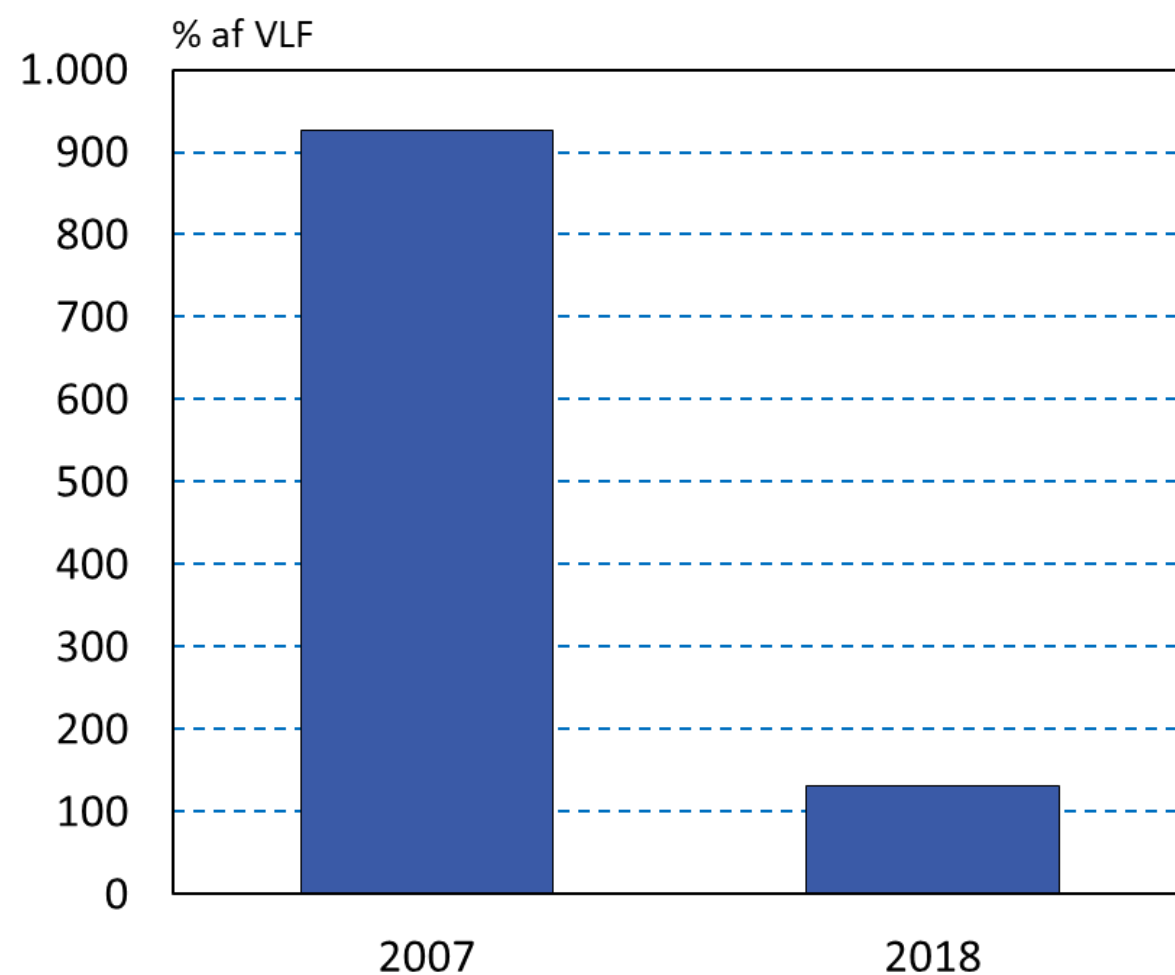

1. Skuldir við fjármálafyrirtæki og útgefin markaðsskuldabréf. 2. Án fjármálafyrirtækja (þar með talið eignarhaldsfélaga).

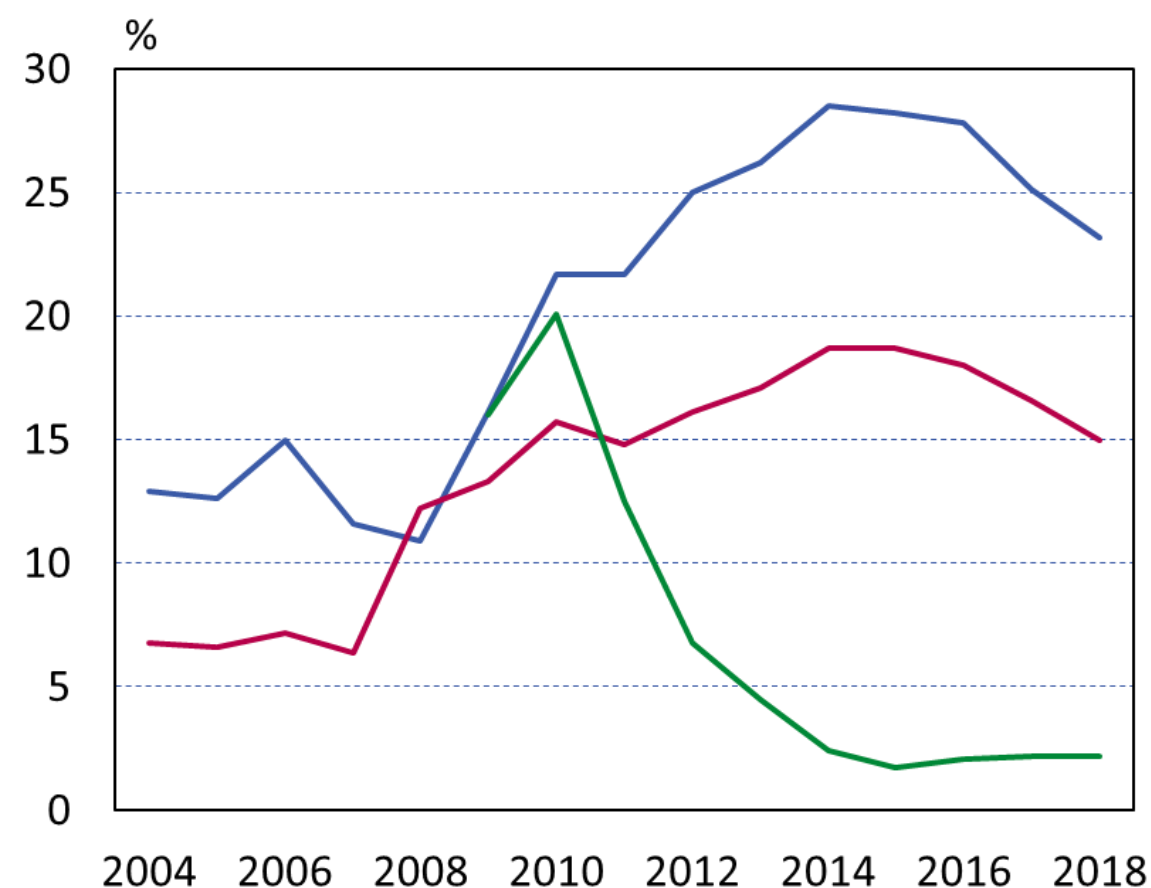
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Bankakerfið þjónustar nú fyrst og fremst innlend heimili og fyrirtæki og er viðnámsþróttur þess mun meiri nú en áður var

Eignir innlánsstofnana 2007 og 2018

Innlánsstofnanir: eiginfjár- og vogunarhlutföll og vanskil¹

1. Samstæður kerfislega mikilvægra banka. 2. Eiginfjárgrunnur sem hlutfall af áhættugrunni. 3. Skv. IFRS-stöðlum. 4. Útlán sem ekki hefur verið greitt af í 90 daga eða lengur (lánaaðferð).
 Heimildir: Ársreikningar innlánsstofnana, Hagstofa Íslands og Seðlabanki Íslands.

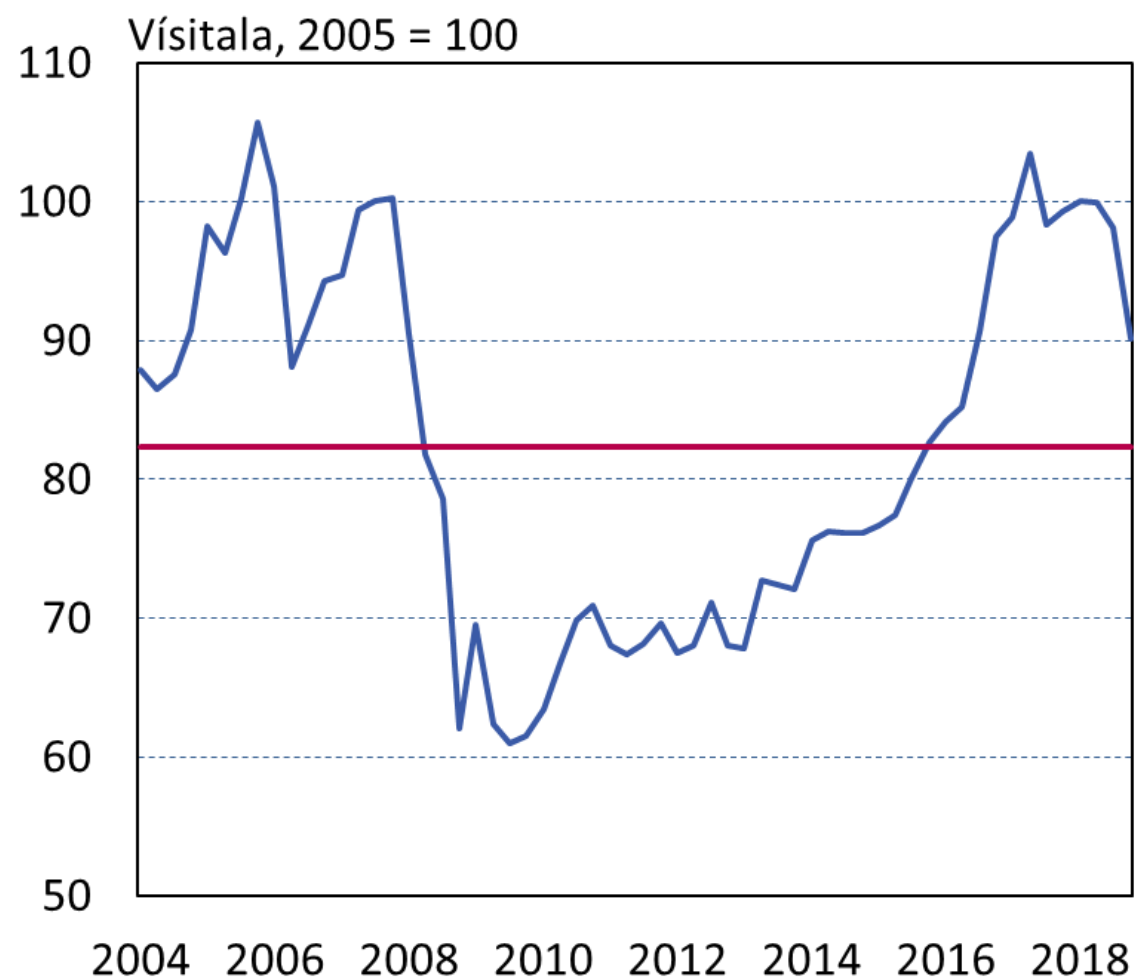
— Eiginfjárhlutfall²
 — Vogunarhlutfall³
 — Vanskil⁴

Hvernig komumst við þetta?

Lækkun raungengis og aukinn þjóðhagslegur sparnaður leiddu til viðsnúnings á viðskiptajöfnuði

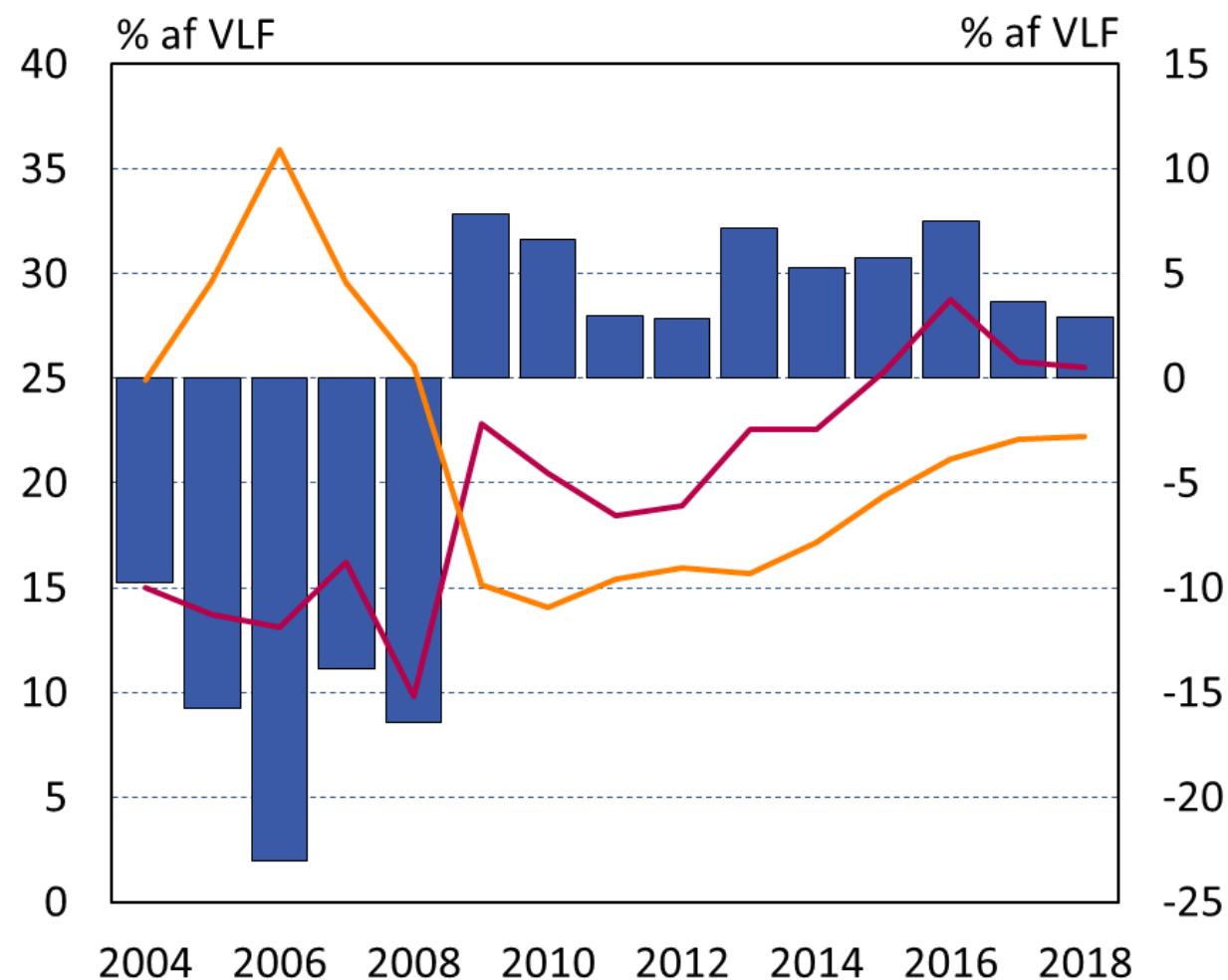
Raungengi

1. ársfj. 2004 - 4. ársfj. 2019

— Raungengi — 25 ára meðaltal

Viðskiptajöfnuður, fjárfesting og þjóðhagslegur sparnaður 2004-2018¹

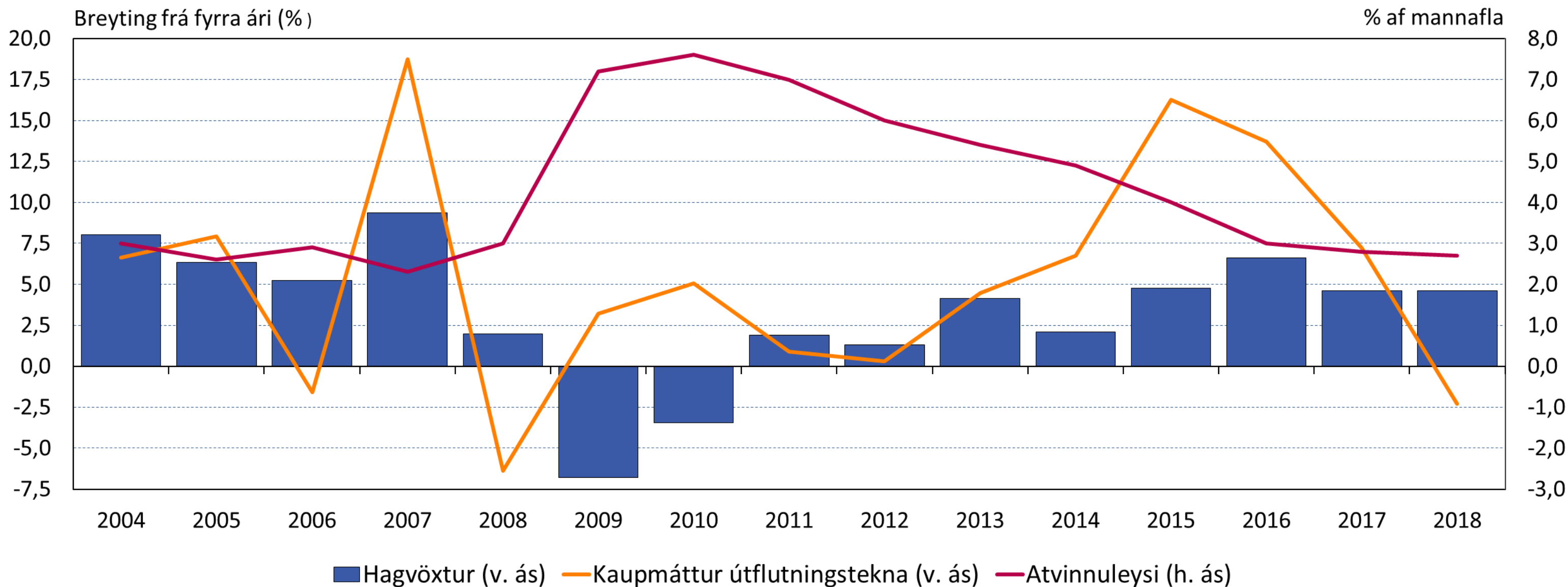
■ Viðskiptajöfnuður (h. ás)
 — Þjóðhagslegur sparnaður (v. ás)
 — Fjárfesting (v. ás)

1. Tölur um viðskiptajöfnuð og þjóðhagslegan sparnað byggjast á mati á undirliggjandi viðskiptajöfnuði 2008-2015.

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands

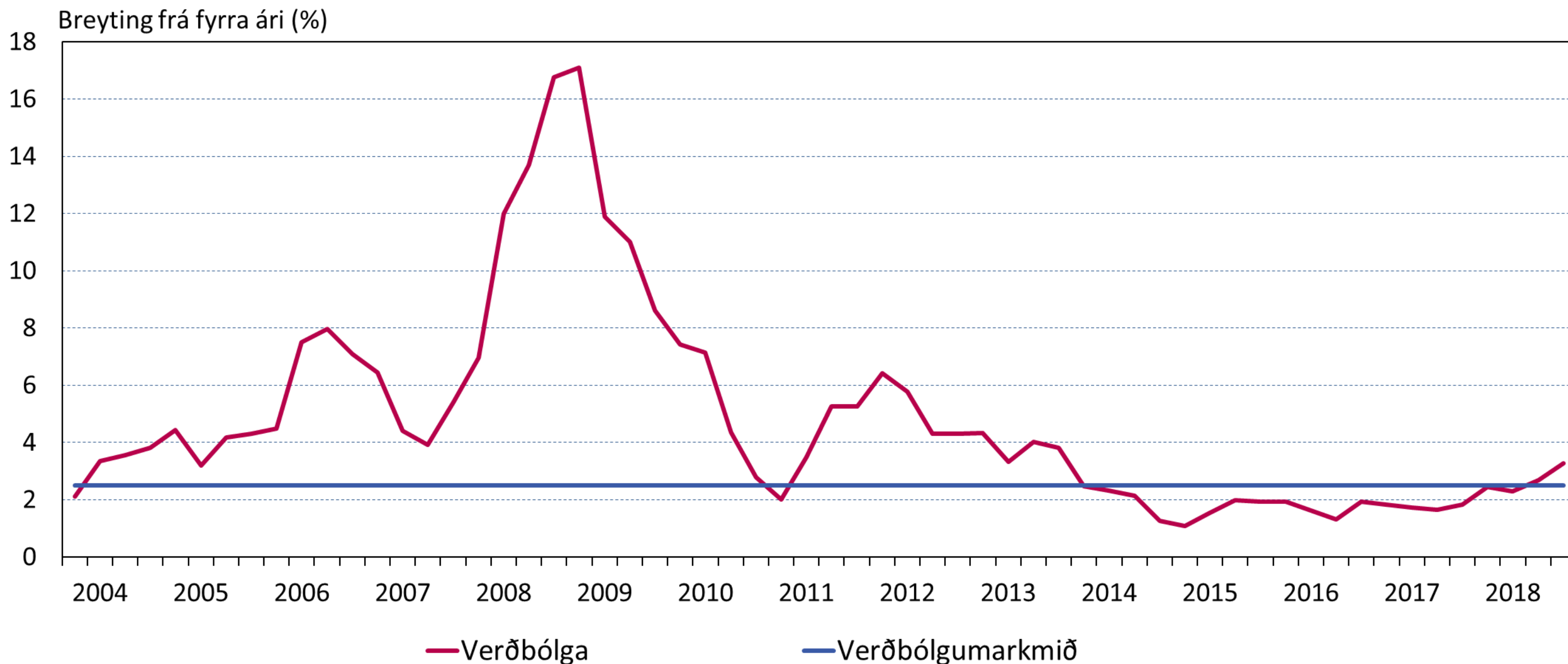
Djúp efnahagslægð í kjölfar fjármálakreppu en fullur bati með vexti útflutningsgreina

Hagvöxtur, atvinnuleysi og kaupmáttur útflutningstekna 2004-2018

Verðbólga náði hámarki 2009 í kjölfar gengisfalls en minnkaði samfelmt þar til hún fór í markmið undir lok árs 2010

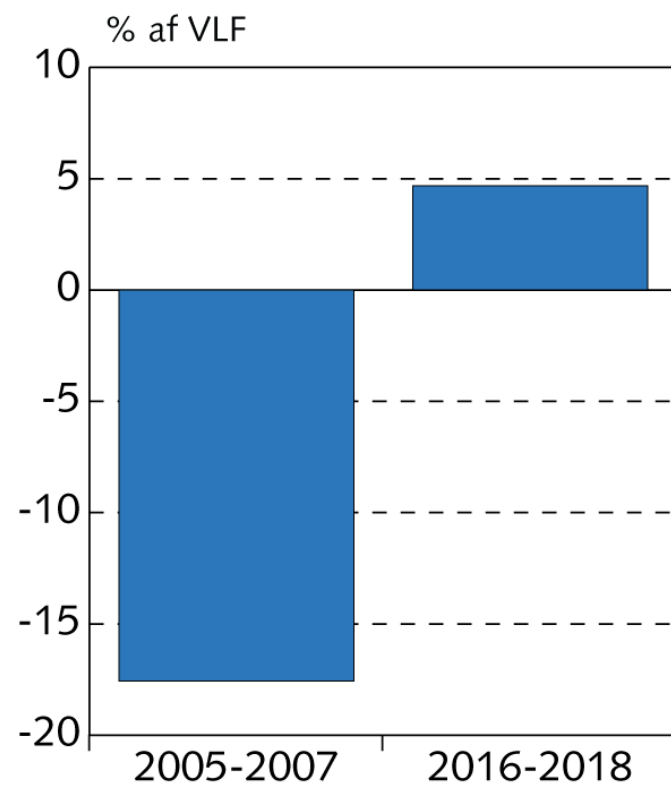
Verðbólga 1. ársfj. 2004 - 4. ársfj. 2018

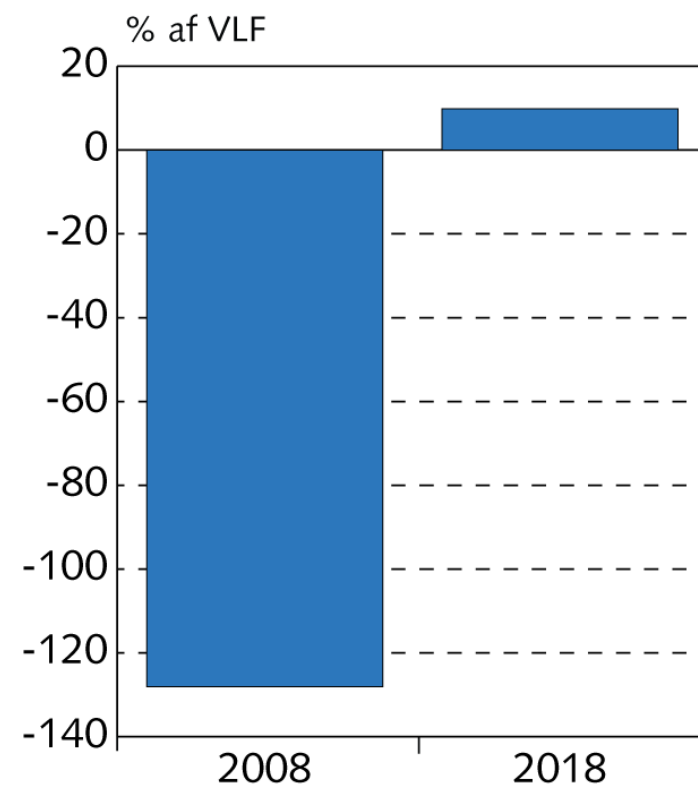
Mikill viðnámsþróttur til að takast á við erfiðari tíma

Algjör umsnúningur í ytri stöðu þjóðarbúsins

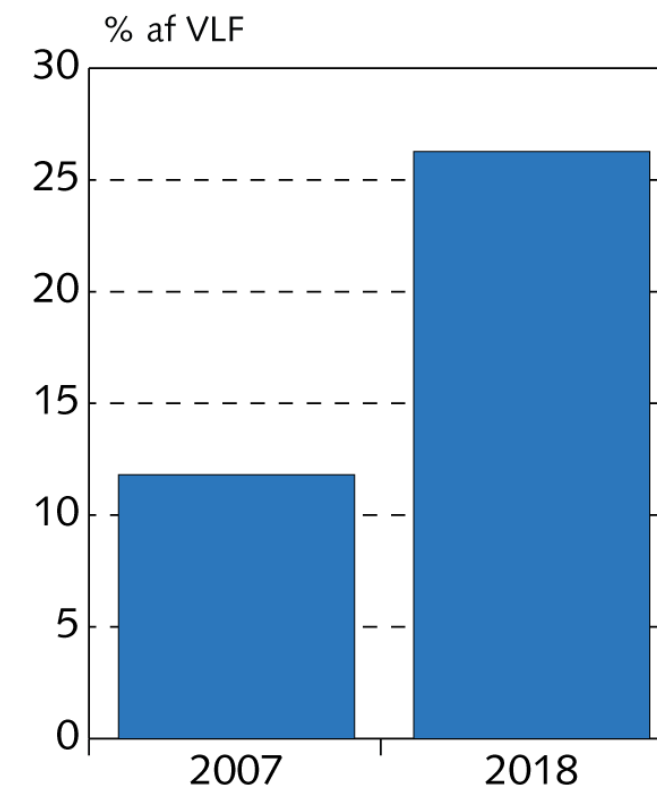
Viðskiptajöfnuður¹

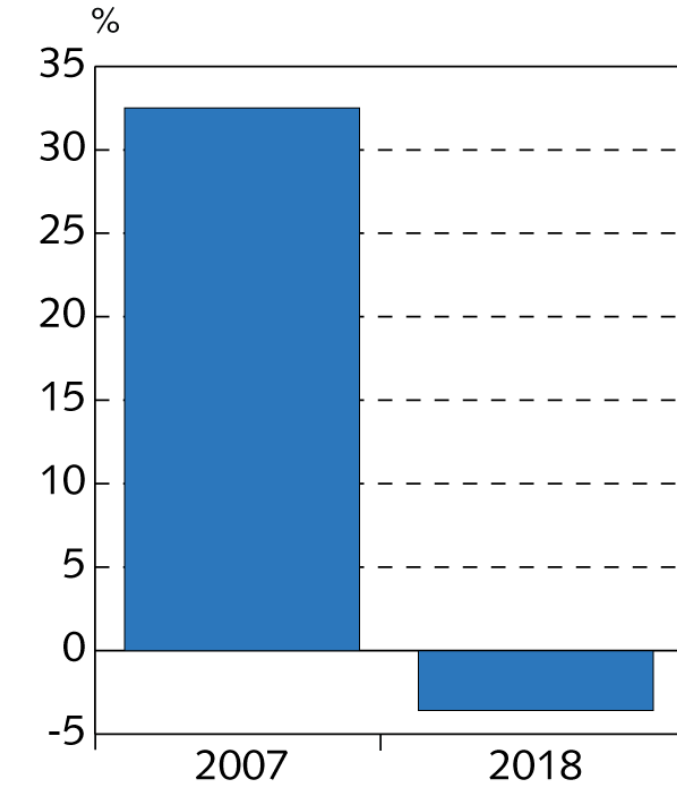
Hrein erlend staða²

Gjaldeyrisforði Seðlabankans³

Frávik raungengis frá jafnvægi⁴

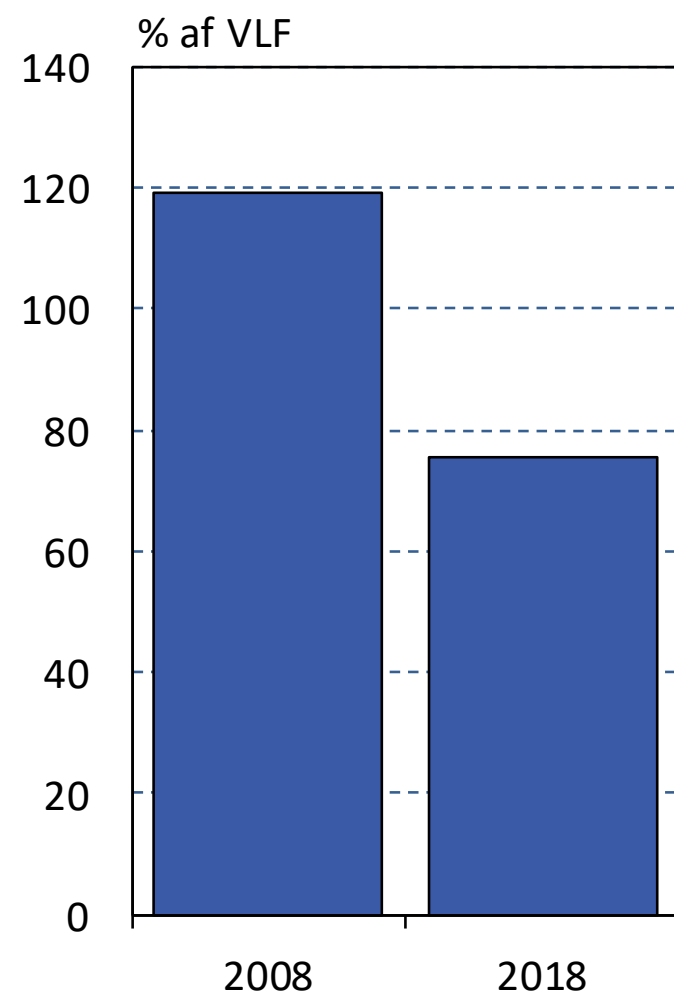

1. Viðskiptajöfnuður sem % af VLF. 2. Hrein erlend staða þjóðarbúsins sem % af VLF. 3. Gjaldeyrisforði sem % af VLF. 4. Frávik raungengis frá metnu jafnvægisraungengi.

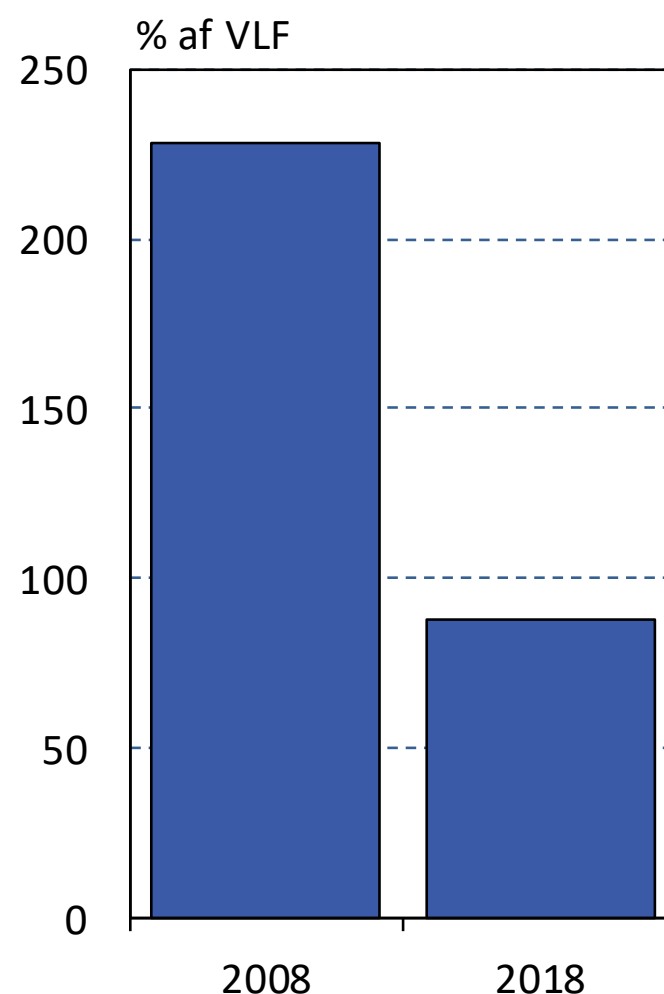
Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Mikil lækkun skulda einkageirans og skulda í erlendri mynt

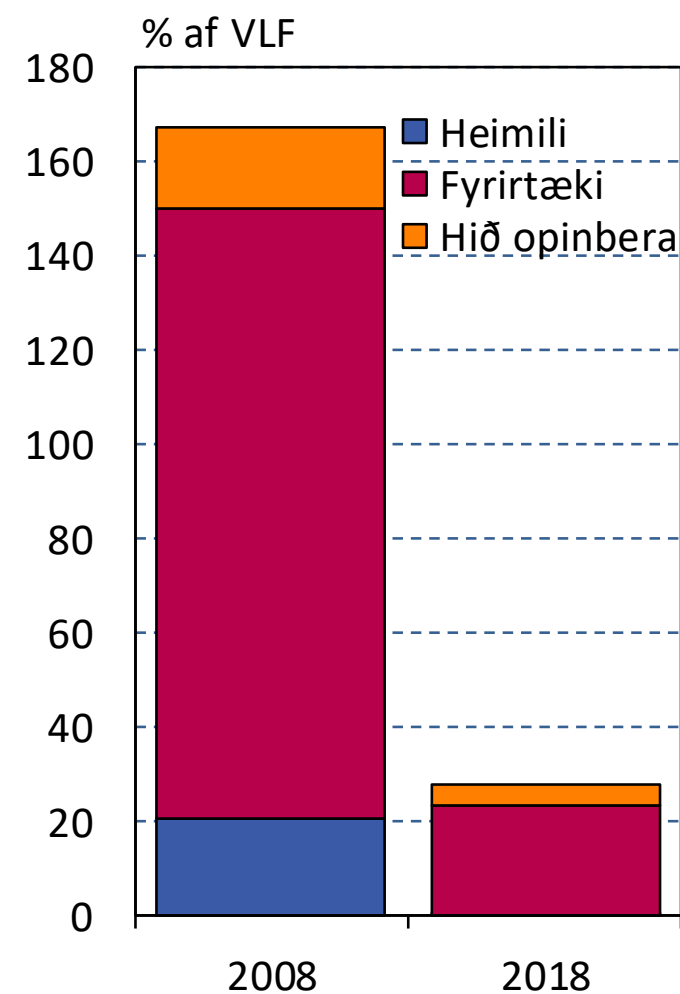
Skuldir heimila¹

Skuldir fyrirtækja²

Skuldir innlendra aðila í erlendum gjaldmiðlum³

1. Heildarskuldir heimila sem % af VLF. 2. Heildarskuldir fyrirtækja (skuldir og útgefin markaðsskuldabréf) sem % af VLF. Fyrirtæki án fjármálfyrirtækja (þ.m.t. eignarhaldsfélaga). 3. Skuldir í erlendum gjaldmiðlum eða tengdar erlendum gjaldmiðlum sem % af VLF. Atvinnufyrirtæki án fjármálfyrirtækja (þ.m.t. eignarhaldsfélaga). Tölur fyrir 2008 eru fyrir september hjá heimilum og fyrirtækjum en fyrir ágúst hjá hinu opinbera. Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands.

Svigrúm hagstjórnar

- Peningastefna: verðbólguvæntingar nálægt markmiði og gengi nálægt jafnvægisgengi => ekki þarf að nota vexti til að hamla gengislækkun og hægt að milda samdrátt
- Ríkisfjármál: afgangur og skuldalækkun undanfarinna ára skapa svigrúm
- => hagstjórn nær kennslubókinni

Hvað skýrir þennan árangur?

1. Eðli áfallanna: ofþandar greinar og misvægi í þjóðarbúskapnum – aðlögun var óhjákvæmileg – tjónið af falli bankanna dreifðist víða um lönd
2. Aðgerðir þegar bankarnir féllu – neyðarlögin
3. Efnahagsáætlunin með AGS og hagstjórn í framhaldinu
4. Hvernig til tókst með losun fjármagnshafta
5. Samþætting þjóðarbúsins við viðskiptalönd (t.d. hreyfanlegt vinnuafli) – EES
6. Heppni

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Tíu árum seinna: hvar stöndum við?

